Агъулрин халкьдин хазинаяр

ББК 82.3(2Р-6Д)-433
УДК 821.351
С–59

Агъулрин халкьдин хазинаяр: МегI-
С–59 нияр. /Сост. Ахмедов К. – Махач-
кала: ГАУ РД «Дагестанское книжное
издательство», 2021. – 104 с.

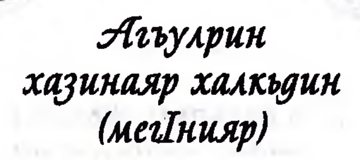
Сокровищница народной мысли:
Агульские народные песни.

Ме китаби агъул халкьдин мегIнияр аттихьая, гиса чпин фикирар, умудар, къайгъуяр, багайихъди алдаркунде хиялар агвар акьуная.

ББК 82.3(2Р-6Д)-433
УДК 821.351

С М 123 – 2021 62 – 2021

ISBN 978-5-297-02216-4

Агъулрин хазинаяр халкьдин (мегIнияр)

КуътехI дахьа ерхе майдан,
Вахъ хъуъхъве тук амева.
Йе зас кане, батIар руш,
Вахъ ле йуркIар амева.

* * *

Гьаварил гьава канчи,
Суварил чардах алихь.
Ве йуркIурал зун алчи,
Улилас булах алихь.

* * *

Джан джуъхIелин джагвар тук,
Шавгьари кехъу цIабар.
Гуьнейин ире цIантук,
Рагъарифас гъуш нурар.

* * *

Шалбуз дагъдин чуълле лиф,
Женнетифас рангар гъушуф.
Тик гуьнейин ире цIантук
Сегъерифас нурар гъушуф.

* * *

Хьин дуьйил алчархьурай,
Гъазе чIирил чиг суман.
Хьин дуьйихъ хъучархьурай,
Булахихъди хьед суман.

* * *

Мизе, мизе угъая,
КIилил тIинкIар латIая.
КIилил латIу тIинкIари
КIил иттай, алархьая.

* * *

ХIуппахъан, угъал угъая,
Литикас чардах акье.
Зе кане руш Iашая, –
Уликас булах акье.

* * *

Угъал, угъал угъурай,
Угъал мелхIеф угъурай.
Зарбуна зав рахуне,
Лазе ибад хьиттурай.

* * *

Гьамиша гIулар кандий,
ГIулин цIантукар кандий.
ЦIантукаригI гIадаркай,
Ширинди рахас кандий.

* * *

Рекъкъ упуна ушуна,
Къирагъилас фархьуне.
Тук э пуна атIуна, –
Тикан хьуна гъузуне.

* * *

Рагъ атай, угъал атай
Гъазе чIирар къач хьуне.
Ери багун дард дуай
Джегьил Iуьмуьр пуч хьуне.

* * *

ХIуппар укьа азалар
Мизе зазарин хьурай.
Келар укьа укунар
Хъуъхъве тукарин хьурай.

* * *

Вун зафас варха магIва,
Зе улар вахъай гIвая.
Вун дагуна уьлгучи,
Эслина Керем хьая.

* * *

Шамагъажин даран кIенак
Канеф укьу ругъу булах.
Хил дафацай ушу рушас
Зе паттаас салам фаях.

* * *

Гьава дагъдил ругъу булах,
Ругъу хьиттан ун адине.
Гимил але джегьилрикас
Зе къелемин сес адине.

* * *

Айдихъас вун вартис хутурф,
Аман гада, ухIаф хьурай.
Пара дардар йуркIура хьу
ЙуркIуралас ухаф хьурай.

* * *

Хьидин бере багъди битмиш,
Лап ире тукар э рушар.
Хамди дагълари ухIу
Ухьтан джейранар э рушар.

* * *

Шалбуз дагъдин гьава кIилил
Шавгьар хъугIвай кулак аме.
Язух хьаду, джан кане руш,
Вари хъугIвай, вун амуьргу.

* * *

Хандин багъдин айди кIили
Чай руъхьейде булах ая.
Джагвар берхIем але, йе руш,
Ве джанди фи дамах ая.

* * *

Ери дагъдин кIилил шуна
Шалбуз дагъдин кIенас душуф.
Бахтар паяр акьагуна,
Iакв дагуна, йуркIар угуф.

* * *

Вун пенжерар мадахъа, руш,
Зун гимилра гъузуная.
Валлагь, канеф, ул даацIай
Зунра кIесе, угуная.

* * *

Джанавурдин аликIай хам,
Хам джиларил гIвас канде.
Туку айе баван ватан,
Джандиласра ухIас канде.

* * *

ГIвайчи вас ягъур хьурай,
Рагъун улар удигъай.
ГIвайчи вас ягъур хьурай
Хьиттан хулар хуппахъай.

* * *

ЦIагIафударин ацIу ваз,
Бег валасра ацIуфе.
Къирагъ Iуърчiе калагъан
Сус валасра батIарфе.

* * *

Канде пуна акьуфе,
Къизил тIубал гъушасе.
Айарилле кел суман
Iашкъарилди ухIасе.

* * *

НацIул алеф цIуд э гьан,
ЦIудураллеф гIуд э гьан.
Гьава айванихъ хъайеф
Засра кане руш э гьан.

* * *

Гьава сув хьиба хьурай,
Вун айе джига агвас.
Йерхе рекъкъ мукьул хьурай,
Мезуран чIалар гъургъас.

* * *

Лайшурай абан улар,
Вас дала ярхIаф эйчи.
Чурхъурай гIанан йуркIар,
Вун дала канеф хъайчи.

* * *

БатIарф кандева, мурад,
Канеф кандева, мурад.
БатIарф нацIун цIин хьурай,
Канеф канде, уп мурад.

* * *

Айдихъас фачучIу рагъ,
Нур ве хулас ярхIуне.
Тукарин кунар але,
Сус чве хулас рукьуне.

* * *

Хили айе Iабасияр,
Шабаш акьай куьтехI хьуне.
ЭшкIинарра гъамаз хьуна,
Джегьил рушар вархас хьуне.

* * *

КIилил але андава таж,
Зун къаншари ая ярдин.
Баван хиял чIирикIа э,
Хъишав бугус, уп вун рушас.

* * *

Зунна вунна сараф дава,
Кандава ве хIуърмет аргIас.
Макьа вунра лап Iайе курар,
Дуьйилас вун кандея зас.

* * *

Ме багра дагъ, те багра дагъ,
Арайи айе тукарин багъ,
Руш гадайис кан хьугуна,
Кьисмат дахьуб фи делил э.

* * *

Ай сувар, гьава сувар,
КIиларил ихьпар але.
Гьава суван укунар,
Халкьарин хIуппар але.

* * *

Вартиас ахъ гIва тахIур хьед,
Кейикьуна мерте хьурай.
ЙуркIурал але дардар
Нагъвар хьуна, алайшурай.

* * *

Гада, вун зе йуркIуралас
Лап кIичира, гIвастава хи.
Вун атуна, сараф дахас,
Мурад цIайис цIастава хи.

* * *

Гьава дабан, гъазе берхIем,
Чинар даран буй хьайе руш.
Вун агвай зун хьая тебдир,
Битмиш багъдин нур але руш.

* * *

Шав булахил, джан кане руш,
Хьед ицIасе зун хилиас.
Вун агвай зун хьая гьейран,
Пара гуърчек, ширин джейран.

* * *

Зун вун э ва, Iу йуркI айе,
На аргIуне ве гуьгьуьлар.
Булахилле къарасу хьед,
Гвара айе чемер э гьан.

* * *

Устулилле графинка
Хил хъуркьуна дааргIурай,
Лап зас кане, алагуьзли,
Сараттисра гIвас дахьурай.

* * *

ЧIигъанилле джагвар тIубар,
Лап кIур хьуна, рукъкъай ая.
Ухьтан алмас, зе кане руш,
Зун армисра рукьай ая.

* * *

Якьу цилис файдиф эва,
Алагуьзли, зе кане руш.
Вун сараттис индеф эва,
Зун андавай, зе гуьзел руш.

* * *

Вун адава – рагъ адава,
Вун адава – ваз адава,
Вун адава – бахт адава,
Вун адава – Iуьмуьр кIандава.

* * *

Гьава суван кIиларил,
Угъафе джагвар ихьпар,
Хьин суман кьехIаларил
ГIвафе ягъар ва Iуьшар.

* * *

Гьавайил але хулар,
Халуман кIаре улар.
Халумра варха хьучи,
Нас ярхIасе зун улар.

* * *

Укунихъ хъайе тукар,
Чвас кане – даканф фи э.
ТукаригI гIайе цIабар,
Чве мурад – метлеб фи э?

* * *

ХӀуьлин кӀена айчинра
Хьиттакас дацӀу балугъ.
Суван кӀилил алчинра
Тукарикас дацӀу цӀантук.

* * *

Дардар алеттар ая гьан?
Дуьйил угуттар ая гьан?
Але дардар агвар дакьай
Дуьйилас ушуттар ая гьан?!

* * *

ЦӀикӀинар акьуттарис,
ЦӀикӀинар мубарак хьурай.
Дакьуна, аметтарис,
СеӀэт иджеф акьурай.

* * *

Гуьне верхӀар уцая,
Парзайил ул руцая,
Парза гьич улис дагвай,
ӀуркӀ Ӏашали ацӀая.

* * *

Дженнет багъдин емишар,
ЦIаб алархьай гъузуне.
ЙуркIурас кане, Iазиз,
Нагъв алархьай, гъузуне.

* * *

Адине чин раккахъди,
Гъайш ле вун тIагарихъди.
Мезар – Iамалар акьай
Файдине сус раккарихъди.

* * *

ЦIикIинар кане хIулар
Маджлисин уьдигI хьурай.
Валлагъ, хье дадарин хIуьрар
Бахтарин уьдигI хьурай.

* * *

Къиблайихъас адина
Рагъ ве хулас архьуне.
Шукур хьурай Аллагьдис
Вун мурадихъ рукьуне!

* * *

Гьава сувал але ихьп,
Вун фидахIан джагварфе.
Гьич канеттис дахьу, руш,
Вун фидахIан пашманфе.

* * *

Вун хулахъди гIвайде рекъкъ
Ири тукарин хьурай.
Ве лак куъркьуъ джигаяр
Лап къизилдив ацIурай.

* * *

Дуьйил укьас кедавайчи
IуькIеригI тук дахьурай.
Вун хъадавай хьас канчи
Зас дуьйара даирай.

* * *

Агь, кане шеъ э дуьнья,
Метлебар бегьем хьучи.
Мас адава Iуьмуьрдис,
Канеттис канеф хьучи.

* * *

Вархалас вун гІваф хьучих,
Хула адавай хьучи.
ЙуркІурафас кане, Іазиз,
Фикьас кьисмат дахьучи.

* * *

Джан баван, Іазиз кІиркІ,
Фас хьуфегьан вун.
ТегІди дуьйилас ушуф,
Накьварин Іазаб агвас.

* * *

Бавахъ хъайе кьехІал,
Накьвари фишти учІасе.
Дадахъ хъайе кел,
Джагвар яккар утІасе.

* * *

ФидахІан хьурай чІалар,
Вун дуьньяйил андава.
Уларилас гІвай нагъвар,
Бав вахъ сара хъандава.

* * *

Етим исар зе хьуне,
Кане бавра хъандавай.
Джегьил Іуьмуьр гулуне.
Баван куьмек андавай.

* * *

Джан зе чу, багьа зе чу
Багьдиасра агъучІуф.
Рагъухъас хъайчІуна
Сериник э вун ушуф.

* * *

Вари рекъкъери ая гьан?
Арайи хулар ая гьан?
Вун дагуна, зун кІичин,
Вас зе язух хьасту гьан?

* * *

Дахьурай дадахъ гада,
ЙуркІ адавай, са чІирхІеф.
Дахьурай гадайихъ дад,
Са пише, кар кедаваф.

* * *

Сув ацIафе дифари,
Угъал угъас канхьугуна.
Ул ацIасе нагъвари
ЙуркIар исал хьугуна.

* * *

Шав рушар, дагъдилди гIвас,
Китикар гунтIра акьас.
Китикар гунтI акьуна,
IуърчIе берхIемар акьас.

* * *

Ихьп суман джагвар къварик,
Тук суман Iу руш кея.
Сад ире легIли э,
Сад – кIаре бегIли суманф.

* * *

Шав, рушар, гIулар гIвая,
Тукарис лакар ярхIас,
Iуьмуьрар дехи гIвая
Мурадар бегъем акьас.

* * *

Рекъкъуьл але хуьцIе гьван,
Хьасе гьан цилил алихьас.
Бав хъандавай етим кел
Хьасегьан хилихъ ухIас.

* * *

Фише гьале эргьвелихъ хъайеф?
Куппарин цилив файеф.
Шувас гIвас кьана хьай,
Хилив гуьгIвенар файеф?

* * *

Рангар батIар улусум
Вун чIаларин дахьурай.
Улар батIар улусум
Вас улинра дахьурай.

* * *

МагIва, руш, вун бавахъай,
Якк атIу душмандихъай.
МагIва вун, кIиркI, дадахъай
ЙуркI утIу алкашахъай.

* * *

Хаб алдаркай вун найче?
Зун ругъу илан дава.
Мезуран жаваб дайцIай,
Ве дад кIи душман дава.

* * *

Мухурарин кIаре кел,
Бармакарис марукква.
ХIуърар – хулар минете,
Зе канеттик макерхIа.

* * *

ХIуърил хулар алмегьан?
ХIуърихъ фишра амегьан?
Агъзуракас сайинра
Хьин йуркIурал алмегьан?

* * *

ДарагI дар дахьурай,
Джили дувул адавай.
Бавахъ са кIиркI дахьурай,
Хуппахъ уьлмет хъадавай.

* * *

Дадан баварин мехIел
Вун Аллагьди ухIурай.
Чуяр чиярин цIиял,
Вас Аллагь куьмек хьурай.

* * *

Хъуьхъве тук, ире цIантук,
IуькIверигIай рукъкъас гучIай.
Ягъар – мензилар акьай
ЙуркIуралас гIвас гучIай.

* * *

Тук ирирай зазарин,
Iэъ кIаре э вазуран.
Акьай хиял агъзурра
ЧIал дагурай мезуран.

* * *

Рагъар дагва гъванарис
Гьарай, рагъар ярхIуне.
Iаквар дагва сукъкъурас
Гьарай, аквар агуне.

* * *

ЯгIа зун пашманди ая,
Диллай аман, даллай аман.
Зе канетти «ваъ» упуне,
ЙуркIурас гиранди ая.

* * *

Вархалас улар маярхIа,
Хуппахъ хажалат дахьас.
Бугулас сирар макьа,
Хуппахъ муъхIуьббат дахьас.

* * *

Улар батIарф хьугуна,
Улусум упуне зун вас.
Ранг батIарф упуна,
ТIавус къуш упуне зун вас.

* * *

Вун багъдин емиш хьурай,
Вакас ире хIач хьурай.
Вахъас дарудцу лакар,
Кьвакьварикас кьатI хьурай.

* * *

Я руш, вун найса айий,
ГӀуд хьуна хуппури айий.
Вун суман батӀар рушар,
Че хулан мурту айий.

* * *

ГьайчӀ, шинюккар, уьдигьас,
Бегна сус лахъунис гӀвая,
Дахъ женнетин къьапуяр,
Бегна сус ачагӀвасе.

* * *

Адине вун, хвашкалди,
Джагвар либас аликӀай.
Амуьргурай нур алдий,
Кане шуван йуркӀ алдий.

* * *

Гьава суван укунис
Хьин лакар ярхӀундава.
Хьин тукун Іуьмуьрди ай,
Хьес Іаквар агундава.

* * *

Гьар замандин джегьилар,
Бахтар хъаеттар хьурай.
Гьар замандин инсанар,
Багъдин IеIэни хьурай.

* * *

Сув ацIу мизе угъал
Гьал хIуьрисра рукьасе.
ЙуркIурас кане мурад
Гьал хуласра рукьасе.

* * *

Тек са тукун Iашкъуна
Вари багьдис хьед ицIасе.
Багъра бегьем дакьуна,
Багъди хьедра гуласе.

* * *

Дагъди IуъкIер мус хьасе?
IуъкIеригI тук мус хьасе?
БицIиттарра ахIа хьуна,
Мурадар бегьем хьасе.

* * *

Me хье гьава суварис
Тукарин ранг адирай.
Хье хІуьрин джегьиларис
Бахтлу ягъар агурай.

* * *

Заварин ранг але тук,
Джиларис нур ицІай тук.
Ери мурадра хъайе
Мурад бегьем дахьу тук.

* * *

Я, руш, вун хулан э баракат,
Вун батІарди агурай.
Кардис акьай хІаракат,
Гьамиша кардик хьурай.

* * *

Фикьас агуне уларис,
Агуна, гулас кееф.
ЙуркІурас вун кан хьуне, –
ЙуркІуралас гІвас кееф?

* * *

Шав чун че хуласра,
Укьас, салам алейкум.
Гьамишанди чвас агъай
Ваалейкум, вассалам.

* * *

Сувар пара гьавайил,
Рекъкъер пара ерхе э.
Чунра дагвай уларис,
ЙуркIар пара кIаре э.

* * *

Авал авалра кандий,
Авал замана кандий,
Авал заманра дала,
Гьалдин Iакьулар кандий.

* * *

Рекъкъеринра къирагьил
Чун чвас тукар узасе.
Ле чвас кане дустар хъай
Чин чун рекъкъуьл акьасе.

* * *

Агъ пуна хьунде фикир,
Хъаттакьас чуьллар кандий.
ЦIай керхьуна угу йуркI
Са ягъ суман хьуф дава.

* * *

Рагъар дагу гъванарис
Гьарай, рагъар ярхIуне.
Iаквар дагу сукъкъурис
Гьарай, Iаквар агуне.

* * *

ЙуркIурал хьу вахтуни
ЙуркI Iашали ацIуне.
Мезурал хьу вахтуни
Джан хиялри фацуне.

* * *

Ширинди чIал гъургъучин,
Шейэрин жинас агъарай.
Зарбунди лак ихьучи,
Дава минет атарай.

* * *

ГIан утIуна къарк хьуне,
ХIач, вак дарман кендава.
Пара фикирар акьай,
Я чахъ аман хъандава.

* * *

Хьин дуьйихъ хъучатурай,
Хьидин джилихъ хьед суман.
Хьин дуьйихъ алчатурай,
Гъазе IуькIил чиг суман.

* * *

Парзаяр гьава хьуна,
Уларис хъагвасту гьан?
Мензилар варха хьуна
ЙуркIуралас гIвасе гьан?

* * *

Тук тIушайде, гIулин дуьнья,
Я руш, вун найса айий?
Бахтар пай акьагуна,
Вун къариблухди айий гьан?

* * *

Алеф – суван кIилил э,
Агваф – кIаре дагьар э.
Вариттарин чияр э,
Душмандин дард джуьреф э.

* * *

Тукарин десте агвай,
Са тукун джан угая.
Намусиас вартал дакьай,
IуркIураас Iашая.

* * *

Дардуман баван ватан,
ЙеIэнигI мазгит айеф.
Дардуман баван ватан,
Якьу багу пирар айеф.

* * *

Ерхе рухан хьед дехIан
Уларилас нагъвар шуне.
Завулас къири дехIан,
Джандилас дардар шуне.

* * *

Укун тукунф эйчинра,
КІил дагъаду батІар тук.
Сув цІантукинф эйчинра,
Ул даярхІу хІучан тук.

* * *

Гъавайилас ярхІу ул,
Вас дала куьркьадава.
Фагъум акьу йуркІура,
Вун дала дуаф дава.

* * *

Гъава суван улусум,
Сувалас сувал гІвайеф.
Гардан гъава галун къаз,
Сувалас сувал гІвайеф.

* * *

Сувар гъаваттар хьуна,
Са лак ярхІас хьундава.
ЧІирар батІартар пуна
Я ул ярхІас хьундава.

* * *

Кьасустира акьуф суман,
Гъазе махпур дуу суман.
Агвар акьас ухIу суман,
Фи батIар э, агъул сувар.

* * *

IуъкIвер дагъучIа джил,
Угъалар фикьас угъайе.
ЙуркIура дахьу курар,
КIиларил фас хье гIвайе?!

* * *

Iашаларихъ баварин,
Iашай хьуне гьава сувар.
ЦIай алгъархьу заварил,
Зурзуне лакук джилар.

* * *

Дардуман гIве Бабул ус,
Мангъулар вал гъамал хьуф.
ДжемеIати лихьай уьст,
Татарар барбатI акьуф.

* * *

Душман хIуьри дачатай
Къанна гIафу ягъ хьуне.
ДжемеIати джан лихьи,
Хъушуб чIирхIес акьуне.

* * *

Са къат цIас пун къизилар
Къапуйил хьу къуджайис.
Секин хьухилди хIуьринтар
ХIазур хьуне масацIас.

* * *

ХIуьрил алдий цIайна кум,
Зурба дегIуь гъайшине.
Якьу багун агьузарихъ
Гъава сувар Iашуне.

* * *

ТIурфан гъузу мазгитал
ГунтI хьуна алмий халкьар,
БарбатI хьу муъхIуьббатил
Алгъархьуне иин селлер.

* * *

Іуьссеф, шинюк дагъай
Раттарил фаттахъуний.
Къизил игар хъихьуна
Гьатуьррил алдаркуне.

* * *

Дардуман ЧІаарин хІуьр,
Еригала кеттархьуне.
ДжемеІати джанар лихьи
Еригала кегъархьуне.

* * *

Авар, дарги, къумух,
Лезги, агъул, яхул, Іурус.
Чияр-чуяр хьуна вари,
Зе Іакв э вун, Дагъустан.

* * *

Дуьньяйил кьагьар лихьай
Сувал лихьая кехун.
Ватанил дардар лихьай
Гулая Іуьшан ахун.

* * *

Ерхе Іуьшан багиймикас
Дуьйил гьарай гъузуне.
Зе Ватанин гьарайихъди
Гьава сувар гъайшине.

* * *

Хасегьан зал яраб бала,
Ве тагІрифин, Чархъи-къала.
Зун акьучин, дардуман
ЭхІтият акьу суман.

* * *

«Сиясат» – ачух къапу,
«Іу игитис исал э», – пу,
Чулахъ Тимур рукьуне,
Булахин хьед рукъкъуне.

* * *

Бавахъ хъайе батІар руш,
Лап кел суман ахІа акьуф.
Іашкъар але испагьи,
Іаламат эй час агуф.

* * *

Баван йуркIар агвайде,
Ире цIабун цIантук тук.
КIил джилари икIунде,
Пашман хьунде хIучан тук.

* * *

IеIани ае IатIул
Керхьурай ве Iае тIул,
Ле ве дадар – бавари
Дуурай валас Iу тIул.

* * *

Парзайихъ руца диф суман,
Чин вахъай руцай аме.
Угъалихъас чIир суман
Чин вахъас Iашай аме.

* * *

Муул ире – ире джакьв,
Пайгъамбарди э рухуф.
Мухур джагвар галун джакьв,
КегIбайис мухур ярхIуф.

* * *

Джагвар ихъпар цІурурай
СагъгІвел ирай, кІаре ул.
Душманарис джуваб ицІас,
Сив сагъ хьурай, кІаре ул.

* * *

ШимшитІ багъдин булахил
Туьтуькъушар адирай.
МуъгхІуьббат хъайеттарис
НасигІат уьчи ирай.

* * *

Арсуран мизе чІалар,
Гьа нас ярхІурай улар.
Вун чафас варха хьучи,
Хьин нас акьурай сирар.

* * *

Вархалас улар маата,
Хуппахъас хажалат дахьас.
Бугуфас сирар макьа,
Хуппахъас муъхІуьббат дахьас.

* * *

Женнет багъдин булахил
Туьттуькъушар адине.
Ширинди чIалар рахай
Ара серин акьуне.

* * *

Рагъ э гьан, чирагъ э гьан,
Дагъларилас файчIуф.
Тук э гьан, цIантук э гьан,
IуьkIеригIас фагъучIуф.

* * *

ГIулин емиш вун хьурай,
Вакас ире хIач хьурай.
ЙуркIурас пара канеф,
Вун битмиш хьайдеф хьурай.

* * *

Дербенарин джагвар гъванар,
Вун цилиъ мудам хьурай.
Наврузбегис хайде руш
Ери кIиркIин бав хьурай.

* * *

Базарин къизил алма
Вун базари аме гьан?
БицIигунлас кане руш,
Ве йуркIура аме гьан?

* * *

Ул батIарф иде пуна,
Улусум пуне зун вас.
Ранг батIарф э пуна
ТIавус къуш пуне зун вас.

* * *

Парза завар сад хьуне,
Рагьна ваз къаншар хьуне.
Гьагьархьунде кIаре къири
Сад сайихъас гьишине.

* * *

Агь, парзайис ярхIу рагъ,
Джиларил кикIу чирагъ.
Вун дахьучи зе уджагъ
Кьут-кьунал дахьурай.

* * *

Бава гужж акьунева,
Тухум гужлу хьунева.
Ле вас дакан явайил
Вунра алитIинева?

* * *

Ме цулин ерхе Iуьшар
ФидахIан ерхе хьуне.
Кьисмат дахьаф хIайдуйва,
Муьгьуьббат ве аргIуне.

* * *

Женнетин гъазе зумруд
Шав чин чвас агвар акьас.
Ле вас кане мурадихъ
Шав чин чун рукьас акьас.

* * *

Заварин хIадар суман
Зун вун Iакве акьасе.
Джиларин тукар суман
Чин чун джегьил акьасе.

* * *

Шав хьин лап икьрар акьас,
Икьрар – иман сад акьас.
Икьрар – иман сад хьучи,
Дуьнья са багул акьас.

* * *

ЦІай кее цІантук хьурай,
Зун ве верхІеас айчІвас.
Хер кее нечхир хьурай,
Ле ве багъди муг акьас.

* * *

УчІас дагІва дагъаригІ
Са цІантук кьисмат хьуне.
Аман зе йуркІ але, Іазиз,
Уларигъас гулуне.

* * *

Ве канегІвелис фикьа,
Хандин чІаларис фикьа?
Нагагъди хьин варха хьучи,
Угу йуркІарис фикьа?

* * *

Гьава суван кIиларис
Улусумин ун гIвая.
Джагвар калагъандикас
Сусан улар агвая.

* * *

Вархалас ярхIу улар,
Вун дала агвадава.
Аттархьайде йуркIурас
Вун дала агвадава.

* * *

Вун гимаригI аруцай,
Ге гим майданар макьа.
Тагарарихъ хъучурхьай
ТIагарар цIурас макьа.

* * *

Сус джандакин ерхефе,
Iуьрче ягълухъ дуьхьефе.
ЧIалар дагъай, ул атай
Фикьас, руш, вас хъел кея.

* * *

Гьате зун угас макьа,
Угуна кабаб макьа.
Хьес Іуйисра хІар хьуне,
ХІуьринтарис хІар макьа.

* * *

Угъал дахьай гъванаригІ
Тукар фикьас айчІуне.
ЙуркІура дахьу курар
КІилил фикьас адине?

* * *

Джагвар бухари бармак,
Гьава заварик кетІуф.
ЧІичІ арсуран багьа лит,
Гъазе чІирилас ярхІуф.

* * *

Ай, багъларин багъманчи,
Вас багъдин хІал хІая гьан?
Ай, нацІун хьед даухуф,
Вас къарасу хьед хІая гьан?

* * *

Агь, идже дава хьучин,
Зулумра дава дахьучин.
Хъара ахIа зулум дава,
Кьисмат дахьуна кIичин.

* * *

Агь, багъдин ширин емиш,
Хьасегьан курар битмиш.
Курар битмиш дахьуна,
Хьасегьан хьин ягъалмиш.

* * *

Дардар акьас гъузучин,
Исарилди куьркIастава.
Вари чIалар гъуджичин
Газитарра гъуркIастава.

* * *

Агъай-агъай гъван хьуне,
Гъурбатира мукь хьуне.
Гъурбатдин чIалар рахай,
Нугъатар джуьре хьуне.

* * *

Арсуран йуркIуралас
КIаре хиялар гIвая.
Къизилдин уларилас
Кишмирин нагъвар гIвая.

* * *

Малар хъайе девлетлуйи
Мал закати ицIайе.
Кесиб дадар – бавари
Руш закати ицIая.

* * *

Улар ацIуна пуна
Нагъвар гIана джикIасева?
Хиял акьуна пуна,
Битмиш гIана хъасева?

* * *

Хифатарин хула айеф,
Даран кIаре кIур хьурай.
Дардарин дуьйил алеф
НацIун чуьлле гъван хьурай.

* * *

Бав хъадава етим кел,
НакьварарирігІ илгуне.
Бавар хъайе джегъилар
Сувар уцас ушуне.

* * *

Укунил але тукар,
Вари фикирар макьа.
Джандил алихьи къакъкъар,
Вари хиялар макьа.

* * *

Агъ, пуна эл гьатучи,
Диф хьуна сув ацІурай.
ГІанан сирар акьучи
ГІан бархуни ацІурай.

* * *

ЦІантукин сув э пуна
Са-сад лакар ихьуне.
Гьава суван кІил хьуна,
Лакун джарар файшуне.

* * *

КIесегьан, икIасегьан,
КIилихъ укьаф хьасегьан?
КIилихь укьаф дахьуна,
Улар Iашаф хьасегьан?

* * *

Дуьньяйин батIаргIвелди
ЯрхIу улар ацIадава.
Iуьмуьрдин канегIвелди
Са ягъ хьу суман дава.

* * *

Муулар рахадехIан
Валлагъ, бизаре джанар.
Хиялар акьа дехIан
Валлагъ, исале йуркIар.

* * *

ТIибитIин иджгIвелдиас
Хьед дала джикIиндава.
Дуьньяйин батIаргIвелдиас
ЯрхIу улар ацIадава.

* * *

ЧIал пучи йуркIурак хьай,
Уларилас нагъвар гIвай.
Пуч макьа джегьил Iуьмуьр,
ЙуркIуралас хиял гIвай.

* * *

Ай, сувар, гьава сувар
КIилар дифарин сувар.
ГIурчахъанар хъихьуна
Жейранар гьиши сувар.

* * *

ЦIантукин сув э пуна
Са-са лакар ярхIуне.
Дарманин хьед э пуна,
Агъуйин хьед ухуне.

* * *

Дуьнья даи инсанис
Эхират иджеф ирай.
Эхиратра даичин,
Эхир фи джуваб ирай?

* * *

Шав Іудра айчІвас булахил,
БачІ гІадаркай, дард акьас.
Налра алчи дард-бала
Шав Іуйисра пай акьас.

* * *

Дагъ фацугуна туку,
Хьин къалин кехуник кей.
Бахтар пай акьагуна
Вариттарин хуппахъ хъай.

* * *

ХІуълилас диф тІушуне,
Сува угъал угъуне.
Сува угъу угъали
ЦІантуки джил фацуне.

* * *

Тук тикани фацуне,
Элди гьарай акьуне.
Рагъ дифари фацуне,
Чинра гьарай акьуне.

* * *

Сув фацу джагвар кехун,
Джагвар бембегин ахун.
Хьин Iуд вархал акьуттин
ГIана дуурай балхун.

* * *

КIес пуна иттархьурай,
Кафанар хIазур хьурай.
Хьес хIазур хьу кафанар,
Душмандис кьисмат хьурай.

* * *

Тук атIуф, тикан атIуф,
Ули атIурай, Iазиз.
ХIач атIуф, джихер атIуф,
Силев сиркирай, Iазиз.

* * *

Джакьв даруцу суварил
Айрупалан адине.
Деги даруцу рекъкъерил
Автобусар адине.

* * *

Гьава атай маруца,
Вун лиIари хъаттикIасе.
Мугар макьа джиларик,
Инсан хIавалат дакьас.

* * *

Я дадахъ малар дахьуф,
Са суърне далдам дахьуф.
Я хула метехI дахьуф,
Са дургъу берхIем дала.

* * *

Я идем, хуьмбеф дахьуф,
Вакас Iассе кач хьурай.
Я йургъа юруш дахьуф,
Вакас дегин къвенч хьурай.

* * *

КIатIуларин шал акьуф,
Шалукас берхIем акьуф.
БерхIем бегьем дахьуна,
Дустарис цIикIин акьуф.

* * *

Арсуран квагIар акье,
КIесдехIан дардар акье.
Вун канеттис даичи,
Кьекь итIи Iаджал акье.

* * *

Я гавур, чIулан гардан,
ЭшкIинарис аш акьуф.
Я гавур, чIулан гардан,
Джегьиларис дем дакьуф.

* * *

Заварил кIаре къири,
Я гавур, эшкIин къари.
Вун фидахIан рахае,
Вал алеф э са къари.

* * *

Я руш, гьа ве суратиъ
Андава намусна гIар.
Ве зак пара бурж кейчи,
Фашав ве кIваттар – сеIэр.

* * *

Хъуъхъве тукун яланчи,
Ве хили архьафдава.
Сурхай хандин Гюлбике,
Я вал алчархьафдава.

* * *

Канеф канеттис ичи
Ве бавас женнет ирай.
Руш канеттис даичи,
Хъайе са хIуни кIирай.

* * *

ДарагI са дар дахьурай,
Джилик дувул кедавай.
Бавахъ са кIиркI дахьурай
ЯхIна намус хъадавай.

* * *

Рекъкъуьн кIилил накьвар
хьурай,
Гьар са касди дуьгIве акьас.
ХIуьрин гьана мукь хьурай
Дустна душман хIар акьас.

* * *

АхIа багъдин ире хIач,
ГIутIас дахьурай вафас.
Кьефеси айе пази
Фацас дахьурай вафас.

* * *

КIилди дуьйил руцуна
Рагъун нур фацас дахьуф.
Гьар булахил ушуна,
Ругъу хьед ухас дахьуф.

* * *

Алихьуна кьулар
Дахъас хьастава улар.
Алчахъуна ругар,
Рахас хьастава чIалар.

* * *

Дуьнья даи касарис
Эхират иджеф ирай.
Эхиратра даичи,
Эхир фи джуваб ирай?

* * *

Улар – уьнетIар дехIан
ЙуркIуран мукьу, Iазиз.
Рагъарна вазар дехIан
Манзилин варха, Iазиз.

* * *

Рагъ адавай варха дала
МекI атай мукьу кандий.
КIилди дуьйин мал дала,
Зе джегьил нур чу кандий.

* * *

Дуьйил але нур фие?
ХIуьрил але ун фие?
Iуьмуьрдин вахт дахьуна,
Джандис куьркьу дард фие?

* * *

Агь, Магъуйин цIантук тук,
Шавгьар алархьай рукъкъуф.
ЦIару дагъдин джагвар ихьп,
Галун рагъари уцIуф.

* * *

Накьварилле ругукас
Вас гІадул йургъан хьурай.
Ле ве магъи йуркІурас
Накьварар хІалал хьурай.

* * *

Акьая чун цІикІинар
СеІэт чвас иджеф хьурай.
Акьас аме касарис
Гьаме ягъар агурай.

* * *

Самурдин ахІа нацІу,
Гъван фаадине, къум аме.
Бав хъадавайде рушан
ГІан утІуна, къарк хьуне.

* * *

Сувар чеб, сад эйчинра,
Суван кІилар сад дава.
Инсанар сад эйчинра
ГІана йуркІар сад дава.

* * *

Ире тукун ире нур,
Ругъу дагъдис ярхIуне.
Ай Iазиз, кIаре улар,
Са байкъушис ярхIуне.

* * *

Зас IэмкIекас агуне вун,
Агуне вун заварилас.
Зун ве бугув гIвай агуне
МуъхIуъббатин херарилас.

* * *

Заву Iу хIад нурар ицIай
Сад сайихъди сирнав цIая.
Фикьас хьин Iуд дуьйил алдий
ХIадарилас варха ая.

* * *

Хьидин куьче нурари
Джан ицIая, секин кьая,
Дагълариас тIахIур-тIахIур
Хьиттар гIвая, серин хъая.

* * *

Іуьссе касди, узай хуппур,
Куталивра джил атІая.
ХІуьруьхъасра, нацІун багув
Сайи мегІни нас акьая?

* * *

Хутурфая шаддисра ягъ
Чуьллерисра, дарарис.
Вари дуьнья – акьуна сагъ
Эл хутурфай заварис.

* * *

Адава ягъ зе руьхІуь цІугъ дакьайде,
ДагІатайде алаттарху вахтарихъ
Аруцай зун гафарихъра дагвайде,
Гьар са ягъа мукьу кьайде бахтарихъ.

* * *

ДарихгІвели гьар легъзейи угайде,
Пак Ватанин гьижранари уцІайде,
Садпуна хи, терс лепейри утайде,
КичикІина, хьед – ругаригІ цІурайде.

* * *

Зас вун мидахIан мерте идеф
ХIай адуй.
Зас вун мидахIан кане идеф
ХIай адуй.
ЯгIа зас хIархьуне ве накьварил.

* * *

Гьар са ягъ хье хьуная сад,
Шад мажлисин тамадайра.
Россия вун – джилар абад, –
АхIа чу э, дара адад.

* * *

Вун адине рагъара хъай,
Вун хъугIвая угъал угъай,
Хье йуркIарин сазара хъай,
Хилис дагIвай гIулар хьидар.

* * *

ГидахIан гис гагьул ий,
Iашукь хьайде вахт адуй.
Сус файдине, ине гис,
Бугус гIвайде вахт адуй.

* * *

Хьед хьуная рекъкъуьн сивил,
Гъванди зафас гъуджай силис.
Вархал-вархал хъутIвай хIуьрис,
Кенду вакра дагъвийин гьисс?

* * *

Инсани уьч инсан эй уьч ухIучи,
Iуьмуьр ина канде гьатта иланис.
Са чихайин цIайра цIай э упучи,
Эл герек э дем къурмишис инсанис.

* * *

Эрменихъ малар пара,
ДжагьутIихъ Iуьмуьр фана,
Са ягъа дахьурай, яллагь,
Са ягъан Iуьмуьр фана.

* * *

Зун канеттис индава,
ГIаджал акьас хьундава.
Дакантисра зун ине,
КвахIарра акьундава.

* * *

Бакуйис ушуттари
Агъзур манат пул хъухай.
ХIуърарис ушуттари
Джибин ацIу чIал хъухай.

* * *

Сув ацIу мизе угъал,
Алайкина рагъ хьурай.
Дуъзди гIвайде тIахIур хьед
Адайшуне мерте хьурай.

* * *

ЦIейеф цIурасра дахьуф,
ЦIуреф дургъасра дахьуф.
Хъайе хъая агъас дахъуф,
Iайеф агъас дахьуф.

* * *

Пара ухьтан чуьлле лиф,
Булахин кIилил алеф.
Дадар – баварин мехIел,
Къан шаккарил ухIуф.

* * *

Гадаяр руху бавар,
Зегьметар дуу бавар.
Ме дуьйилас гIвасдехIане
Зегьметик кее бавар.

* * *

Руг угурай Германин,
Джегьилар къирмиш акьу.
Багурхьурай Германи
Джегьилар яваш акьу.

* * *

Кандея канеф агвас,
Кел руккуна хъаттахас.
Акьуна маллайи кедж,
Канеттис кьисмат акьас.

* * *

Сарабугъдин сару кIетI
Сад дала багъдил дахьуф.
Чал батмиш хьу, Iазиз,
Сад дала бавахъ дахьуф.

* * *

Тук багъларис ухшар э,
ХIакь хье Iуйин чIал сад э,
Адина вун укь шувас,
Женнетин багъ хIазур э.

* * *

ХIад хIадуран тай хьурай,
Серин рухаригI укьас.
Талан къуш пази хьурай
Алихьуна лап фацас.

* * *

Угъал угъай хIуьрин гимил
дагъузай,
Ахпа завун ачух акьай дарвазар.
Iаджеб хьасий, абур гIвасий,
элхъей гим.
Бунар гуьррин ушучи ахъ,
вархарих.

* * *

ХІуърмет акье Іуъссеттарис,
Вунра яшлу хьасе, бала.
Хили, лаку звар андавай
Вахтар васра гІвасе, бала.

* * *

Тук ирирай зазуран,
Іэъ кІари хьурай вазун
Акье хиял агъзуран,
ЧІал дагуна мезуран.

* * *

Яраб кІесегъан агъай
Дардар алеттар ая гьан?
КІичин фикьасе агъай
Хифат дуаттар ая гьан.

* * *

Агъ пуна эл гьаттучин,
Диф хьуна сув ацІурай.
ГІанан сирар акьучи
Гинра хІалар сагъ хьурай.

* * *

Джандил але дардари
Джан дуасра гучIае.
Гена айе хиялри
Малдифас хьас гучIайе.

* * *

АликI цIейе тIабрикар
АйчIурай муьштерияр.
Аман фикьасе агъай
Суракьи ая гьалуьрра.

* * *

Рушас кане бахт ицIаф
Къизилдин тIубал хьуне.
Кьиблайихъас нур ицIаф
Хъуьхъе рагъухъан хьуне.

* * *

ХIуппар уза азалар,
Келар укьа укунар.
Гьар джуьрейин тукар,
Девлет э хье, агъул сувар.

* * *

Арсуран сэIэт хьуна
Вахтуна лихьас дахьуф.
Джагвар шуьшейин лампа,
Iашкъуна угас дахьуф.

* * *

Ватан, зе ЧIаарин хIуьр,
Вун э къапу дуьзгIвелин,
Инсанарихъ хьай сабур
Сагъ кIиларин мислеIатин.

* * *

Асхар ицIа вахтари,
Хуппурис гIвайде лежберар.
Рагъ частунихъ рукьасти
ГIадаркайе хуппури.

* * *

Гьар шегьердин
Вун рухаттис китабе.
Зе Iакв э, Дагъустан,
Кане Дагъустан.

* * *

Зе зегьметин нур,
ХIакьлугIвелин тур,
Зе дамах, абур, –
Вун э, зе Ватан.

* * *

Хьидарин кьуват,
Зе руьхIдин къудрат,
Зе Iуьмуьр, зе бахт, –
Вун э, зе Ватан.

* * *

ЧIалал хай нацIвар,
Бул бегьер ицIай,
КIатIарра – ацIай, –
Вун э, зе Ватан.

* * *

Баракат джилин,
Уьт суман тирин,
Нини Iу улин, –
Вун э, зе Ватан.

* * *

Канде зас, лап кан,
Ве рекъкъуъ цIай джан,
Игитарин макан, –
Вун э, зе Ватан.

* * *

Гашар, мекьер, тарг акьуф
Партия, хIукумат э.
Халкьдин йуркIар шад акьуф,
Партия, хIукумат э.

* * *

Авал авала хьуне,
Авал замана хьуне,
Авал заманихъди
Ме дуъйил са кар хьуне.

* * *

Гьавайилас маруца,
ЛиIариф дафчархьас,
Джиларик мугар макьа,
Инсан хIавалат дакьас.

* * *

Завул але нур цIа хIад,
Iашкъар але са затI.
Вун агвай зе йуркI хьая шад,
Бавахъ хъайе тек сад.

* * *

Зе рушас дайцIай мажал·
Вари гис рекъкъер итIай.
Тукун джан хьая, джинжал,
КIил джил икIай адаркай.

* * *

Iуьшти, багайми хьастехьан,
ТIубалилас ладурфай.
ХIуьрил мукъ хъугIвасегъан,
Рушанна, бава себ ичай.

* * *

Кьагъар, харарин бахта,
Iурус рукьарин тахта.
Рушас джикIи шуй агу,
Нев дахьу суълен бахта.

* * *

Ихьп уцIуна хьед хьуне,
НацIвар хьед бул хьуне.
Нечхирарин бахт хьуне,
Уьрдегар хьиттал хьуна.

* * *

РахIухъандин бахт хьуне,
Нафт хъату чирагъ хьуне.
ЦIамуя верра ис хьуне,
Гьал вун хайде вахт хьуне.

* * *

Гьал туку фацугуна,
Зун Iурдин кехуни айи.
Бахтар пай акьагуна,
Зун инсанрин хуппахъ хьуне.

* * *

БатIар багълар атуна
Дагъарис джакьв адине.
Дагъарин са IачIанигI
Чаркварис муг акьуне.

* * *

Гьава суван улусум
Сувалас сувал гІвафе.
БатІар пурцІарин нечхир,
Хьитталас хьаттил гІвафе.

* * *

ЙуркІвар Іашукь акьуна,
ЙуркІура ихьай муминар,
Баракатар кан акьай,
Агъасе чвас баядар.

* * *

Ахиратин Іуьмуьр ве
КуьтехІ дахъа ерхеф хьасе.
Миса хьазур дакьуттар
Тиса вас багъа хьасе.

* * *

Итта итталис фикьа?
ЛуькІуъ итталис фикьа?
Итта иттал салам э,
ЛуькІуъ Іаджалис фикьа?

* * *

ГӀулин бегьер адава,
Тук рекӀв алеф адава.
ГӀули дахьу бегьерар,
Хье джандис гӀвафра дава.

* * *

ЯрхӀу хару шим суман,
ГӀан далгъасра гучӀая.
Чинин пияла суман
ЙуркӀ чурхъасра гучӀая.

* * *

Ме дуьнья – фана дуьнья,
Пайгъамбар найсая, дуьнья,
Мал-къара къазанмиш акьу,
Хилар найсая дуьнья?

* * *

Джандил але дардари
Джан дуасра гучӀая,
ЙуркӀура хьу хиялари
Малдифас хьас гучӀая.

* * *

Сатти хиялар макьа,
Хьира ул иигъ хьасе.
Хьиран ул иигъ хьучи
Вас дуьнья зулумат хьасе.

* * *

Фикьас дуьйил хьуфегьан,
Дуьйин дардар агвас.
Фикьас бавас рухуне
Накьварин Iазаб агвас?

* * *

ЙуркIар кIаре инсанис
КIаре зулумат э дуьнья
Джанар сархуш инсанис
КикIу чирагъ э дуьнья,

* * *

Джандил але дард акьас,
ЯхцIур къари къуй кандий
ЙуркIура айе дард ицIас
Завун аршдил хал кандий.

* * *

Гьарай, гьарай акьуна,
Гьараяр рукьафтава.
Гьараярра акьуна,
Уларис агвафтава.

* * *

Рагъ ава, серин ава,
Дуьньяйин фи гьава э.
Бушдава, хIалакдава,
Iурусатин фи закон э?

* * *

Iурд эва ли, гIул эва,
Рагъунан гуж адава.
Вун йуркIурал хьугуна,
Джандил джан уьлгвадава.

* * *

Ве бугус зун адиная,
ЙуркI мурадрив ацIуна.
Ухуна хьед зумзумин ме,
ПашмангIвелар уцIуна.

* * *

Парзай булах Чирагъ
нацІус ушуне,
Магъу дере шагьид хьуне
садгІвелин,
Чирагъ нацІра Каспи хІуьлис
рукьуне,
Шагьид хьуне чуьлле хьиттар
шадгІвелин.

* * *

Диф алдея дагъдил Гетин,
ЦІайлапанар кьуьркьай ая.
Іуьш рахая, дахьай секин,
Дифар Іайи укъкъай ая.

* * *

Угъалира хилар ламу
Рукъкъу джилихъ ерхе акьай.
Элкъея рагъ. Дагъ э зарлу
Зе гучІхьубар гІуьргІе акьай.

* * *

Са руш шуне булахил,
Хъуьсил алдий хал.
Зе хиялра файтуне
Кел суман рахай.

* * *

Вархариас лап, вархариас лап
Хъуркьая захъ зе Ватанин сес.
Зас гьагишти ая, камди ая зун
Зе джиларин цIикIинарин мез.

* * *

Айдихъас адине диф,
Iуьш адине дагъларил.
Ушу исар хьай хIайиф,
Алдея зун накьварил.

* * *

Зун ахуни хадава,
Агъзур хиял кIили ай.
Цул джиларил адине,
Къизилдин пеш хили ай.

* * *

Тук рагъунас элхъуьне,
КIил гъагьадвай ругукас.
Зе Iашкъунан тазанаг
Хьуне гъагин юркIукас.

* * *

Рекъкъ пуна ихьу лак
Иттар хьуна фархьуне.
Цил э пуна ихьу гъван
ХарапI хьуна гъушуне.

* * *

Рагъ мизандил адине,
Рагъухъан адиндава.
Сувал цIаяр ярхIуне,
ЦIантук тук агъучIундава.

* * *

Рагъ ярхIунде рагъухъан
Рагъун гирвайик кееф.
Гьар бабатин тукун къач
Чархунин гемел алеф.

* * *

Улусумин мугуйи,
КIаре къаргъа укьунай.
Агъ хIадуран къафазис
Хуъшрекин чал ярхIунай.

* * *

Агъ талан алитIас
Къизил къафазар акье.
Якъут – мержам дуъхьуъна
Кане ччи рекъкъуъл акье.

* * *

Джагвар бухари бармак
ХарчIе заварик кеттаф.
ЧIичI арсуран кIаре мин,
Гъазе чIирилас атаф.

* * *

Закас гьава лиъ хьучи,
Зун чуьлларисра гIвасе.
Чуьлдил але чуьлле кел
Савтунилди гъушасе.

* * *

Къара хандин уъжгIвели
Юруш акьай андава.
Гехъуьнарин рушари
Чин нуш акьай андава.

* * *

Пара кандий акъуфе,
Ширинарил ухIасе.
Кьефеси айе гъаде
Якк кихьайра ухIасе.

* * *

Рекъкъ андава гьава су,
Жерар джагвар джакьв алеф.
Женнетин гьава тIагар,
Гьамишан улик кееф.

* * *

Сус лап багъа къизил э,
КIилди дуьйис гуьзел э.
Адина, хьурай шувас,
Женнетин багъ хIазур э.

* * *

Хьиттан булахил кIандий,
Дардарна гъамар акьас.
Седефин йуркIар кандий.
Фикирра дафчатас.

* * *

Арсуран куьлегъ суман,
Рут къизилдин багъ суман,
Канегьан цIа вун агъай,
Херас ярхIу рагъ суман.

* * *

Женнетин гъазе зумруд,
Шав зун вас агвар акьас.
Ле вас кане мурадихъ,
Шав зун вун рекъкъуьл акьас.

* * *

Дардар кее инсанар
Къвалалеттис агъафе.
ХIадис руха маллавар
Мазгитара агъафе.

* * *

Базар бембегин гуьгIен,
Тук файчIуне завуас.
ЙуркI вахъас аруцуне,
Вун вархал хьуне, цIантук.

* * *

Женнетин ХIуьруьпери
КIес хIайифти атуфе.
ХIазретал АIли, Iумар,
Кьабул давай икIуфе.

* * *

Базарис ушугуна,
Гьар шеунас ул куьркьурай.
Ул куьркьуна адава,
Кьисмат хьаф хили хьурай.

* * *

Ругъу гъван IачIак кей
Iуьши IамкIер гIвафева?
Кане дуст раккарихъ хъай,
Ахунар алчархьафева?

* * *

Іэъ арсуран испагьи,
Вун къизилдив фай хьурай.
ЦІантук але калагъа
Вун тукаригІ гІай хьурай.

* * *

Найч хьуне ве канегІвел,
Мерк хьуна рукъкъунева?
Найч хьуне ве тукун чІал,
Тик дагьарил рукъкъунева?

* * *

Паччагьарин арайи,
Кварди, архьу яланчи.
КиркІуна лап Іурдин мекь,
ЦІаб кеттахъай, яланчи.

* * *

Арсуран мизе чалар,
Іаджейиб агъайду чІалар.
ГІвай андава са фишра,
Нас ярхІайе зун улар.

* * *

Гуржистандин багъдиас
Емишар рукьаф эва.
Пирдавус женнетдиас,
Умудар аттар хьафева?

* * *

Хаб алдаркай хаб гьишас,
Зун ругъу илан эва.
Зе чIалас джаваб дайцIас,
Якк гIутIу душман эва.

* * *

Улис нагъвар агуне,
Жандис хажалат хьуне.
Руш канеттис даичин,
Бавас женнет даирай.

* * *

Угъ угъал, ярхI рагъухъан,
Тукарис панагь хьурай.
ЯрхI чангар, куькI чирагъар
Че сусас хабар хьурай.

* * *

Руш дава вун шуьше э,
Шуьше атIа алмас э.
ГIвери агъзуракра кейэ,
Вун къат айе къизил э.

* * *

Сус лап багъа къизил э,
КIилди дуьйис гуьзел э,
Ине вунра йуркI сусас,
Женнетин багъ хIазур э.

* * *

Хьед кане джагвар келем,
Суварил диф алдея,
Багъа шуьшейин кьалам,
ЙуркIуран ният фи я?

* * *

Час Iуйисри гIул кандий,
ГIулин цIантукар кандий.
ЦIантукаригI аруцай,
Чин Iудра хъай кандий.

* * *

Вархалас ярхIу улар,
Вас дала куъркьастава.
Аттархьайде IуркIура,
Вун дала дуафтава.

* * *

Агь багъларин багъманчи,
Вас багъдин хIал фи хIархьурай.
АхIа нацIун хьед даухуттис,
НацIун хьед фи хIархьурай.

* * *

Са сувал тук хьуна,
АрайигI тикан хьуне.
Сад сайис далчархьуна,
ЙуркI угуна цIай хьуне.

* * *

Рагъра дагIва дерейис
Рагъухъанар ярхIуне.
УькI дагъучIа джахвалил,
ЦIантук тук кьисмат хьуьне.

* * *

ЦIаб кее цIантук
ТинкIари яваш акьуф.
ХIарф ае са йуркI
Са хIарфу яваш акьуф.

* * *

Вун агуб улин Iакв э,
Джан угуф ихьпин секв э,
ДархIай улар фикьайе,
Рагъун гуьне сурат э.

* * *

Аттархьайде йуркIура
Вун дала дуайдева.
Алархьайде уларис
Вун дала агвайдева.

* * *

ХIуърерин ахIа валари
ХIуьри ай дагваф э гьан.
ЙуркIурас канегIвелди
ТемехI датIаф э гьан.

* * *

Умуд кееф адава сара,
Хьундава дардунас чара?
ГIамидахIа ахIа хIуъри
Вас канёф хьундава сара?

* * *

Бала дуй, валлагь,
УькIуьн дагълар давайчин.
Бала дуй, валлагь,
Тукун Iуьмуьр давайчин.

* * *

Ирс келегъа яйлукъ
КIилилра вун маликIа.
Че вас пара минете
Хиларик вун макерхIа.

* * *

Сувар суварис дагвай
Рагъна ваз къаншар хьуне.
Час хабарар адавай
Руш хIуьрис къирах хьуне.

* * *

МуъгӀверил къуяр акьай,
Къаравул хъай аруца, руш,
Къачагъар пара хьуна
ХъаттикӀина файшу руш.

* * *

Агь шегьердин шабалут,
Ширинарикас акьуф,
Агь, Баккуйин шабалут,
БатӀаргӀвелихъас гъушуф.

* * *

Вархалас агугуна
Зар кейе ирс зарбаф.
Бугулас агугуна
Зар кейе хъуъхъе къизил.

* * *

Сувас нурар ярхӀуна
Гьал цӀантукар айчӀуне.
Рагъ мурзайил адина
Рагъухъанар адине.

* * *

Яккари ацIуф э вун,
КIеджари цIуруф э вун,
ХIуьрина Пери дехIан
ЙуркIура дууф э вун.

* * *

ГIвайде рекъкъ ягъур хьурай,
Алайшиттис багъ хьурай.
Алайшу багъларикас
ЙуркIурас мурад хьурай.

* * *

Вун суван саркIар эйчи,
Сувал чардахар акье.
Ве йуркIурал зун алчи
Дардарис булах акье.

* * *

Шав, йе руш, вун удигъти,
Ире берхIемар алдий.
Фиш хъучайшуне бавахъди,
Аман-минетар акьас.

* * *

Адине зун мич рухас,
Іакьул пара гъушасра.
Амма зас вун агуна,
Канхьуне вун йуркІурас.

* * *

ТегІди лакар мафатхьа,
АгудехІан маІаша.
Хье Іуйин дардар-хІалар,
Гьал хъаттакьас, яваша.

* * *

Шав вун, шав вун зе бугус,
Вун хъадавай зун кІесе.
Шав адина, зе йуркІ гъуш,
Вун фидахІан залуме.

* * *

Ве тур фацай аруцуне,
Ве тур агъай дуьйил хьуне.
Ве канегІвел гулуне,
ЙуркІуралас зун шуне.

* * *

Гьава сувар гъазе хьая,
Рушан яшар бегьем хьая.
Тин агъаттар пара хьая,
Фи батIарфе агъул руш.

* * *

ЧIал упучи пашман хьасе,
Уларилас нагъвар гIвасе.
Кандава зас, кандава,
Пуч хьуна джегьил Iуьмуьр.

* * *

ГIулин ягъа вун кIине,
Бав захъ сара хъандава.
Джегьил Iуьмуьр пуч хьуне,
Бав сара джикIастава.

* * *

Iазабик хьу кIиркI баван,
Накьварин Iазаб дагурай.
КанегIвелди йуркI зун иф,
Джегьил джилик даутIурай.

* * *

Вархалас ярхIу улис,
Вун дала агвадава.
Аттархьа зе йуркIурас
Вун дала гIвадава.

* * *

Гуьне верхIар уцая,
Парзайис ул ярхIая,
Пара канеф улис дагвай,
ЙуркI Iашали,ацIая.

* * *

Адине чин раккахъди,
Гъайш ле вун дакIарихъди.
Мезар-Iамалар акьай
Файдине руш раккарихъди.

* * *

Укунихъ хъайе тукар,
Чвас кане-даканф фие?
Тукарик кее цIабар,
Че мурад-метлеб фие?

* * *

Я руш, вун найс айий?
ГІуд хьуна хуппурив гІайиъ.
Вун суман батІар рушар,
Че хулан мурту айи.

* * *

Уьдигъас кьунарин
КІарчар къизилдин хьурай,
Хуппахъ хъас хуририн
Улар Іакветтар хьурай.

* * *

Агь пуна фацу фикир,
Хъаттакьас чуьллер кандий.
ЦІай керхьуна угу йуркІ,
Са ягъ хьу суман дава.

* * *

Агъуларин сувари,
Са тук яшамиш хьунай.
Тук, зун ве дардар ухІай
Рукъкьай, цІурай гъузуне.

* * *

Ругъу булах, ругъу булах,
Агъуларин ругъу булах.
Ругъу булах, ругъу булах,
Кандийхи, ухай, укьас.

* * *

Ме хье гъава суварис,
Тукарин ранг адирай.
Хье хIуьрин джегьиларис
Бахтлу ягъар агурай.

* * *

Хъуьхъве тук, ирс цIантук,
ЙуркIураъ уркьас гучIа.
Хъуьхъе тук, ирс цIантук
ЙуркIуралас гIвас гучIа.

* * *

Гьар замандин джегьилар
Вари бахтлу хьурай.
Заманайрин инсанар
Багъдин IэIэни хьурай.

* * *

Агъулар, чвас фи хьуне?
Чве джига фас далгъуне.
Шав са джигайил хьас,
Дадан, баван яхI ухIас.

* * *

Шав хьин дуьйил даукьас,
Дуьйилас гьишина гIвас.
Шав хьин хIуьри даукьас,
ХIуьрилас хил хъагъушас.

* * *

Хаб алдаркай вун гьишас,
Зун ругъу илан дава.
Мезуран джуваб дайцIай
Ве дад кIи душман дава.

* * *

Фикьайе хьин маларикас,
Малар ду хье ширан джанар.
Фикьайе хьин хуларикас,
Хулар ду хье суван кIилар.

* * *

ДарагI тек дар дахьурай,
Джилик дувул кедавай.
Бавахъ са кIиркI дахьурай.
Хуппахъ уьммет хъадавай.

* * *

Дадар баварин мехIел,
Вун Аллагьти ухIурай.
Чияр чуярин цIигел,
Вас Аллагь куьмек хьурай.

* * *

Ватан! ЗатI адава зурба валас,
Гъурбати ве хIархьасе къадри.
Ве гьар са гьван, сув, дере, булах
Зе панагь э, багьа э зас зе
джандиилас.

* * *

Дуьньяйис адинде инсан
Iуьмуьрди дуая рагъухъди,
Дуьньяйиас хъугIвайде инсан
Чалишмиш акьая ругухъди.

* * *

Сад ая хъуккай девлетрихъ ахIа,
Сайи акьая уъджгIвелар пара.
IайегIвел акьуттин сархуш
хьая хIал,
Сейин кафалихъ хъуркьая пая.

* * *

Агъул дагълар – Магъу джигъир,
Несилрин няхIс шуне Iуьмуьр.
Ме даргIвелар хьуне кьисмат,
ДакангIвелар акьай нуьсрет.

* * *

Галухъ дагъди Шамилан рекъкъ,
Гьич кас дагвай хьуне баят.
Рекъкъуьн гъвандил-кIедарин эхъ,
Заварира – кIаре баяд.

* * *

Багъа хулар, машин цIейе,
Къизил, якъут, хьирра-нини.
Гъузу дакьай гунтI акьай мал,
Мишти хьучи-гуласе чIал.

* * *

Четине йуркIурал хъухас
алатархьу ягъ
Хуппахъ хъая ве мичI, гулагъ,
зиннет.
Фи ая удигъ – арифдарри вас
Агъая хи: «Ме багайис э ве
туьгьмет».

* * *

Хьин хIазур э руъхI маса цIас
шайтIанис,
ЙуркI але дуст, элхъей-элхъей
душманис.
Ме дуьньяйил Iамал,
иттал алдея,
Инсаф дакьай лекеяр хай
вижданис.

* * *

ХIуьлерихъас ади дифар,
Дагъдин кIилихъ цуьппе махьа.
Хили ая кIаре кучар,
Вун гафарис мискьи махьа.

* * *

Гъуьрегъилрив ацIу
алчархъуне муг,
Яваш-яваш гIвагуна дагъларис
агъул,
Фи айчIвасе гуьрриас ягIа.
Я начхирар, я иланар ругъу.

* * *

Пара хIая хьин, йе руш, хьес,
Эйчинра чIукь кьимат ицIая
бахтунас,
Ягъалас ягъа гьаттархьая хьин,
Элхъуъ дакьай хьес инде вахтунас.

* * *

Харна ихьпар фидахIан
Угъасе кIилил.
КIилилас чIар гIвая зе,
Аруцай джилил.

* * *

Дуьйнас рухасе дуьнья,
Баванра фуншас шинюк суман.
Фи ухьтане
Баван суман дуьньяйин хъуьси.

* * *

Чигифас, ихьпарифас эбеди иде
Ругъуная вун, булахин хьед.
Ругъас кьая наврузбегер
Ве бава, йе руш, гъузаркьай
лап бед.

* * *

Дагъдин кIилил але IуькIер,
Чун хIуппарис кьисмат хьасе.
ФидахIан дамах кьучира, йе руш.
Шувас душучи, вун баят хьасе.

* * *

Завул Iу хIад, нурар ицIай
Сад сайихъди сирнав цIая.
Фикьас хьин Iуд дуьйил алдий,
ХIадарилас варха ая.

* * *

Ме дуьйейи чӀукь дустар хьундава
Са гелаас, фикирарра сад эй шуттар.
Эйчинра зас чуяриласра хьуне багъа
Пашман ягъа, четин ягъа са
джигайил хьуттар.

* * *

Ягъакас Iуьт хьуна канде темпелис,
Далаттуркьай гьич са карра уьчифас
Диреттари Iуьтарикас гъуджафе
Ягъ, са бицIи ерхе хьурай, агъафе.

* * *

Эгер начагъ хьунайчи чун,
ГучI махьа чвас дарманрихъас,
Эгер хъайчи вафалу дуст,
ГучI махьа гьич душманрихъас.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА

1. *Ахмедов К.А.* Избранное. Сборник стихов. Махачкала, Дагестанское книжное издательство, 2018.

2. *Базиева З.М.* Отражение жизненного опыта в агульских пословицах и поговорках. Проблемы жанра в филологии Дагестана. Махачкала, ДГУ. 2013.

3. *Гашаров Г.Г.* Лезгинская ашугская поэзия и литература. Махачкала. Дагестанское книжное издательство, 1975.

4. *Мазанаев Ш.А.* Агульская литература. Махачкала, Дагестанское книжное издательство, 2011.

5. *Назаревич А.М.* В мире горской народной сказки. Махачкала. Дагестанское книжное издательство, 1962.

6. *Тарланов З.К.* Агульские песни и пословицы. Петрозаводск. 2003.

7. Рукописный фонд НИИ ДГУ имени А.Ф. Назаревича.

8. Ахмедов К.А. Личный архив.

Агъулрин халкьдин хазинаяр

Дагестанское
книжное издательство
Махачкала 2021

СОКРОВИЩНИЦА
НАРОДНОЙ МЫСЛИ

Агульские народные песни

На агульском языке

Редактор и составитель *К. Ахмедов*
Художник *В. Абукаджиева*
Художественный редактор *М. Левченко*
Технический редактор *В. Гаджиева*

Лицензия ИД 05334 от 10.07.01

Подписано в печать 31.05.2021.
Формат 70х90 1/32. Бумага офсетная.
Гарнитура «SchoolBookC». Печать офсетная.
Уч.-изд. л. 2,4. Усл. печ. л. 3,8.
Тираж 300 экз. Заказ № 871.
Цена свободная

ГАУ РД «Дагестанское книжное издательство»
Министерства информации и печати РД,
367000, РД, г. Махачкала, ул. Пушкина, 6

Отпечатано в ООО «Издательство «Лотос»,
367000, РД, г. Махачкала, пр-кт Петра I, 61

Ме «Агъулрин халкьдин хазинаяр» китабин составитель Камалдин АхIмедов э, автор Российин писателрин Союздин член, загъметин ветеран, РД-ин халкьдин образованин отличник э.

К. АхIмедова агъул, лезги, Iурус чIаларил поэзин «Жегьилрин сесер» (уртах), «Рагъухан», «IэкIен кIилар», «Парзайил булах», «Джагвар ихьпин дуъруъхIалар», «Гим», «Хиялрин муг» (гIаттунде чIалар), «Агъул мегIни», «Магъу дерейин авазар», «Гагъ угъал, гагъ рагъ», «Заварис вайзар», «Дагъустандин постсоветский девирдин поэзин антология» (Махачкала, уртах), «Але аямин Российин поэзин антология» (Москва, уртах), генара сара китабар аттихьине. Агъул халкьдин тарихи сифта эй поэзин «Агъул мегIни» (1992) китаб чап акьуне.